

Vår dato
01.06.2021
Deres dato

Vår referanse
21/04081-2
Deres referanse

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse

Sykehuset Østfold HF (SØ) viser til Helse- og omsorgsdepartementets brev 28.5.2021, hvor forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for utvalg som skal undersøke saker om overgrep begått av helsepersonell mot pasienter i perioden 2010 til 2020 er sendt på høring med frist til 3.6.2021 for å avgi høringsuttalelse.

Sykehuset har følgende merknader:

I likhet med departementet har ledelsen ved SØ med interesse fulgt med på oppslagene i VG om myndighetenes håndtering av saker som gjelder overgrep mot pasienter begått av helsepersonell, særlig psykiatere og psykologer. Basert på det som har fremkommet har SØ forståelse for at departementet ønsker å ta grep for ytterligere å sikre at tilsynssaker om overgrep mot pasienter behandles forsvarlig i tiden som kommer, og at departementet i den forbindelse ønsker at det skal gjøres en gjennomgang av slike saker for perioden 2010 til 2020.

SØ kan likevel ikke støtte det omfattende unntaket fra taushetsplikten som følger av § 2 i lovforslaget, hvor det fremgår at enhver virksomhet eller person på forlangende har plikt til uten hinder av taushetsplikt å gi det oppnevnte utvalget de opplysninger som er nødvendige for utvalgets arbeid. Sykehusets begrunnelse for dette er:

- 1) SØ stiller spørsmål ved om gjennomgang av saker som skissert vil gi tilstrekkelig merverdi til at et slikt omfattende inngrep i taushetsplikten kan forsvares.

Saksbehandling av saker som inneholder påstander eller informasjon om grenseoverskridende handlinger er svært krevende å håndtere for alle involverte instanser, og sterke rettssikkerhetshensyn skal ivaretas. Dette innebærer bl.a. at saksbehandlingen må ta tid, at det reageres strengt dersom det anses sannsynliggjort at overgrep har skjedd, og at all rimelig tvil om hva som har skjedd må få betydning for de konklusjoner som trekkes. SØ kan ikke se at det i oppslagene i VG har fremkommet informasjon som innebærer at det må rettes vesentlig kritikk mot sakshåndteringen til verken tilsynsmyndigheter eller politi og påtalemyndighet. Dette betyr selvsagt

ikke at man i ettertid, når man sitter på fasiten, ikke vil kunne peke på forhold ved saksbehandlingen som kunne eller burde vært håndtert annerledes. Men som allerede nevnt kan SØ altså ikke se at det foreligger tilstrekkelig sterke grunner til å gjøre slikt inngrep i taushetsplikten som foreslått.

SØ har forøvrig merket seg at Statens helsetilsyn har varslet en intern gjennomgang av eget arbeid med disse sakene, noe som vil kunne gi slik økt innsikt i sakshåndteringen som departementet etterspør.

2) SØ mener at gjennomgang av saker eventuelt kan skje innenfor rammene av eksisterende taushetspliktregler.

Et slikt omfattende unntak fra taushetsplikten som foreslått kan etter SØ sin oppfatning bare forsvares dersom det er en absolutt forutsetning for at utvalgets arbeid at **alle** saker som gjelder overgrep mot pasienter begått av helsepersonell gjennomgås. SØ kan ikke se noen god begrunnelse for at utvalget kun kan lykkes i sitt arbeid dersom alle saker gjennomgås, og mener derfor at gjennomgangen må ta utgangspunkt i samtykke fra pasienter som har vært utsatt for overgrep.

Pasienter som på forespørsel skulle gi uttrykk for at de ikke ønsker at flere utenforstående skal ha innsyn i hva de har vært utsatt for og helsehjelpen de har mottatt, har etter SØ sin oppfatning krav på respekt for sitt syn.

I saker hvor det ikke lenger er mulig å få pasientsamtykke vil allerede eksisterende taushetspliktregler etter SØ sin oppfatning kunne gi utvalget innsyn i taushetsbelagt informasjon.

Avslutnings vil SØ få påpeke at det sentrale spørsmålet som står igjen etter oppslagene i VG er om helsepersonell som har forgrepet seg på pasienter skal kunne gjenvinne tillit, slik at de igjen skal kunne arbeide som helsepersonell med pasientkontakt. Etter at aktuelle lovforslag ble sendt på høring har VG på lederplass uttalt at behandlere som krysser grensen seksuelt med pasienter aldri bør få ny autorisasjon, og det samme har fagpersoner og Frp-leder Sylvi Listhaug gitt uttrykk for. Som svar på dette har helseminister Bent Høie gitt uttrykk for at det er urimelig å utestenge helsepersonell fra yrket på livstid. De skal altså kunne få en ny sjanse, forutsatt at Statens helsetilsyn mener at de igjen er egnet til å ha autorisasjon eller lisens som helsepersonell.

Hvorvidt det er urimelig å utestenge helsepersonell som har begått overgrep mot pasienter fra yrket permanent er etter SØ sin oppfatning i stor grad et politisk spørsmål, og kan diskuteres helt uavhengig av en slik gjennomgang av saker som bebudet. Dette er ytterligere et argument for at Stortinget ikke bør vedta et slikt omfattende unntak fra taushetsplikten som foreslått.

Det syn som Høie har gitt uttrykk for, og som er i samsvar med helsepersonelloven, kan vanskelig sies å være uttrykk for folkemeningen. Det har de senere årene, bl.a. gjennom «#metoo-kampanjen», vært en større grad av åpenhet om seksuelle overgrep, som vi må kunne legge til grunn innebærer en annen/økt bevisstgjøring om denne problematikken. En slik økt bevissthet må etter SØ sin oppfatning få betydning for vurderingen av overgrepene alvorlighetsgrad og dermed også reaksjonsbruken. SØ mener derfor at samfunnet i større grad, gjennom de vedtak som Statens helsetilsyn fatter, må ha

anledning til å beslutte at helsepersonell som har begått overgrep mot pasienter skal være fratatt retten til å ha pasientkontakt for fremtiden.

Helt til slutt ønsker SØ også å påpeke at diskusjonene som følger av oppslagene i VG ikke er nye. Et enkelt søk på internett viser en rekke medieoppslag hvor det stilles kritiske spørsmål til at helsepersonell som har begått overgrep mot pasienter har fått anledning til å fortsette i yrket. Tilsvarende gjelder for helsepersonell som har begått overgrep utenfor yrket.

Med vennlig hilsen

Hege Gjessing
administrerende direktør

Jostein Vist
foretaksjurist, leder juridisk avdeling

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten signaturer